

ศูนย์กลางการค้าปิโตรเลียมของไทย : ยุทธศาสตร์พลังงานระดับภูมิภาค

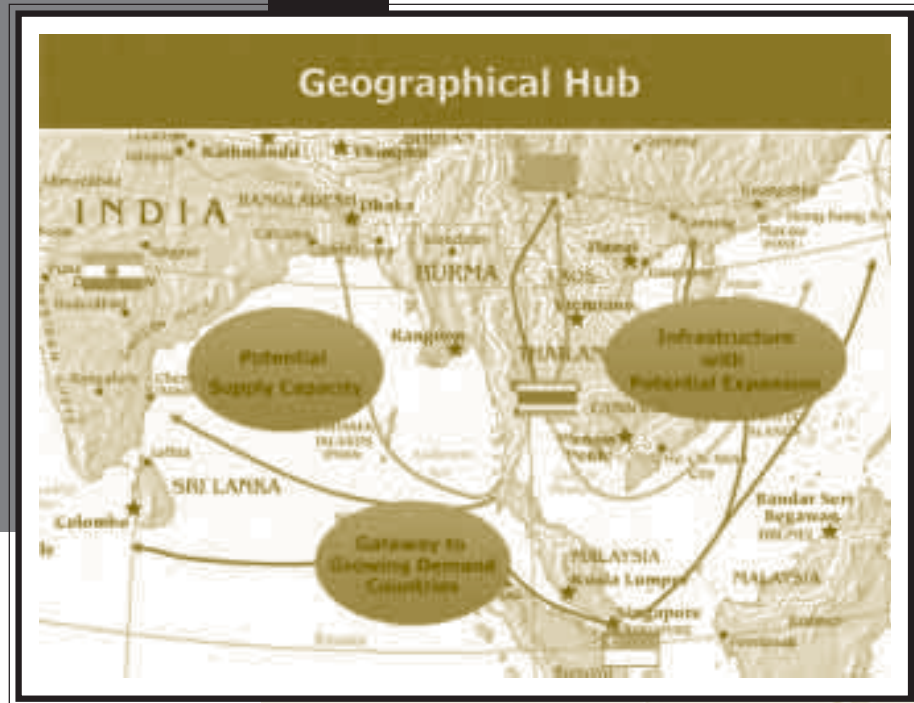
Thailand Petroleum Trading Center : Regional Energy Strategy

In January 2004, H.E. Thaksin Shinawatra, Thailand's Prime Minister, and Dr. Prommin Lertsuridej, Thailand's Energy Minister, chaired the Opening Ceremony of Thailand Petroleum Trading Center, the country's first strategic move to make Thailand a Regional Energy Center. The Ceremony was officially started by the Prime Minister pressing the button to launch the vessel shipping gasoline with octane rating of 90 (4,000 tons) to Vietnam at Si Racha Petroleum Terminal of PTT Public Company Limited (PTT) in Chon Buri province, marking the country's first shipment under Thailand's Free Zone System. Under this newly established Free Zone, different grades of oil products are allowed to blend to match the customer's needs before exporting, which is actually a regular transaction of international oil trading.

The trade liberalization policy of the government under the Free Trade Agreements of Thailand with several trade partner countries, coupled with the energy security of the Far East and the strategic geographical location of Thailand as a gateway to Indochina and South China as well as a linkage between major oil producers in the Middle East and principal oil consumers in the Far East, the Strategy of Thailand as the Regional Petroleum Trading Center has been originated. The implementation will be undertaken in 2 phases : 1. The establishment of Customs Free Zone in Si Racha and on Si Chang Island, and 2. The development of Strategic Energy Land Bridge (SELB).

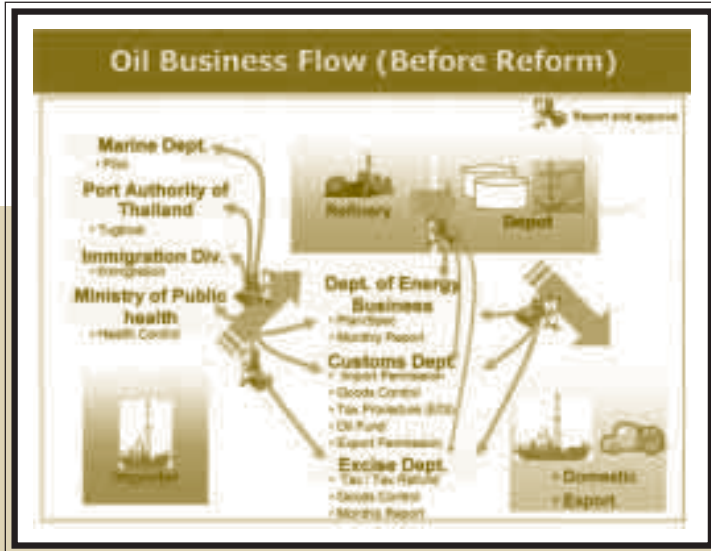
เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2547 ที่ผ่านมา ฯพณฯ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี และนายแพทย์พรหมินทร์ เลิศสุริย์เดช รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานเป็นประธานเปิดศูนย์กลางการค้าปิโตรเลียมของไทย (Thailand Petroleum Trading Center) ณ คลังศรีราชา จังหวัดชลบุรี ซึ่งถือเป็นส่วนสำคัญแรกของยุทธศาสตร์การปรับประเทศไทยเป็นศูนย์กลางพลังงานในภูมิภาค โดยการกดปุ่มปล่อยเรือน้ำมันเบนซินออกเทน 90 ปริมาณ 4,000 ตัน เพื่อส่งออกไปประเทศเวียดนาม นับเป็นการซื้อ-ขายน้ำมันครั้งแรกในบริเวณเขตปลอดอากร (Free Zone) ที่ลดขั้นตอนทางภาษีในการนำเข้าและส่งออกน้ำมัน และสามารถทำการผสมน้ำมันเพื่อให้ได้คุณสมบัติเฉพาะตามที่ต้องการ ซึ่งเป็นธุรกรรมปกติของการค้าน้ำมันสากล

นโยบายเปิดและขยายความร่วมมือทางการค้ากับประเทศคู่ค้าต่างๆ ภายใต้ข้อตกลง FTA ของประเทศไทย และความสำคัญด้านความมั่นคงทางด้านพลังงานของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประกอบกับสภาพภูมิศาสตร์ที่ตั้งของประเทศไทยที่สามารถเป็นประตูที่เข้าไปสู่อินโดจีนกับจีนตอนใต้ และตั้งอยู่ระหว่างกลุ่มประเทศผู้ผลิตน้ำมันหลักอย่างตะวันออกกลาง (Middle East) และผู้ใช้น้ำมันหลักอย่างตะวันออกไกล จึงทำให้มีการพัฒนาประเทศไทยให้ศูนย์กลางการค้าปิโตรเลียมของภูมิภาค โดยแบ่งการดำเนินการเป็น 2 ระยะ คือ 1. การตั้งเขตปลอดอากรบริเวณศรีราชาและเกาะสีชัง 2. การพัฒนาโครงการก่อสร้าง Strategic Energy Land Bridge (SELB)

การจัดตั้งเขตปลอดอากร Free Zone บริเวณศรีราชาและเกาะสีชัง ซึ่งเป็นจุดที่มีโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานเดิมพร้อมอยู่แล้ว สามารถรองรับเรือบรรทุกน้ำมันขนาดใหญ่ได้ เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถผสมน้ำมันนอกโรงกลั่นตามสเปคต่างๆ เพื่อให้สามารถส่งออกได้ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดโลก โดยได้ปรับปรุงกฎระเบียบของรัฐให้เอื้อต่อการค้า การนำเข้าและส่งออกน้ำมัน และจัดตั้งศูนย์บริการแบบครบวงจร (One Stop Service Center) เพื่ออำนวยความสะดวกต่อผู้ค้าน้ำมันในด้านการลงทุนในธุรกิจพลังงาน ทั้งในเรื่องของการออกใบอนุญาตและหนังสือสำคัญทางการค้า พิธีศุลกากร การนำเข้าและส่งออก และพิจารณาลดอัตราภาษีเงินได้จากร้อยละ 30 ลงเหลือร้อยละ 10 และสนับสนุนสิทธิพิเศษทางภาษีแก่ผู้ค้า (Trader) และการอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้เทียบเคียงมาตรฐานการค้าน้ำมันสากล ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนการดำเนินงาน เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เพื่อจูงใจให้ผู้ประกอบการค้าน้ำมัน (Trader) จากต่างประเทศเข้ามาลงทุนกิจการพลังงานในประเทศไทยรวมถึงการเร่งพัฒนาเส้นทางยุทธศาสตร์เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ เส้นทางตามแนวเหนือ-ใต้ และเส้นทางตามแนวตะวันตก-ตะวันออก เพื่อเป็นเส้นทางส่งออกน้ำมันไปยังจีนตอนใต้และกลุ่มประเทศอินโดจีน

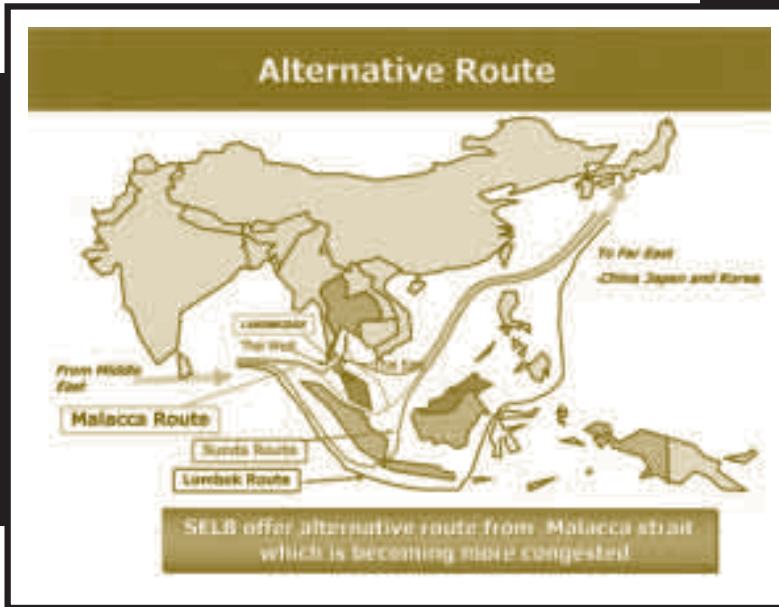
The establishment of Free Zone in Si Racha and on Si Chang Island, with previously existing energy infrastructure able to accommodate large oil tankers, can enable operators to blend oil products according to various specifications for exports. This is in accordance with the demand of the world market. Several rules and regulations have been reformed to be favorable to oil trading, import and export. Additionally, the One Stop Service Center has been established to facilitate oil traders in their investment in energy business in terms of permits and documentations concerning customs, import and exports. The income tax will be reduced from 30% to 10% while various trade privileges and conveniences will be provided on a par with international oil trading. This will reduce operating costs and increase competitiveness, thereby attracting overseas oil traders to invest in Thailand. In addition, the development of strategic routes linking with our neighbors e.g. north-south and east-west corridors will be expedited as oil export itinerary to South China and Indochina.

Mr. Prasert Bunsumpun, President of PTT, affirmed the potentiality of Si Racha as the first trading point, “Si Racha possesses a full range of facilities i.e. oil storages, (Si Racha Oil Terminal and Si Chang Terminal with storage capacity of 730 and 340 million liters, respectively), jetties able to accommodate ships up to 100,000-250,000 dead weight tons, oil refineries (Esso Oil Refinery and Thaioil Refinery with a refining capacity of 165,000 barrels per day (b/d) and 220,000 b/d, each), an oil pipeline from Si Racha to oil terminals in the north of Bangkok. Furthermore, there is also a plan to extend the pipeline from Si Racha to Rayong to connect with Rayong and Star Petroleum Refineries which have a combined refining capacity of 300,000 b/d. Si Racha is thus a linkage between oil refineries in Si Racha and Rayong and customers nationwide as well as a center of oil import and export, especially the export to Indochina and South China”.

The development of Strategic Energy Land Bridge (SELB) will include the laying of oil transmission pipeline linking the eastern coast in Si Chon district of Nakhon Si Thammarat province to the western one at Ban Thap Lamu in Thai Mueang district of Phang Nga province. The pipeline with a transmission capacity of 0.5-2.0 million barrels per day will shorten the oil transportation route for ASEAN and the East Asia e.g. China, Korea and Japan. Concurrently, the internationally developed trading procedures in Si Racha will be introduced for expanded activities from crude transported via and reserved in the SELB, for refining eventually. Initially, the activity will be crude trading and later developed to include product trading.

คุณประเสริฐ บุญสัมพันธ์ กรรมการผู้จัดการใหญ่ ปตท. กล่าวถึงศักยภาพของศรีราชาว่า ปัจจุบันมีคลังเก็บสำรอง (คลังน้ำมัน ศรีราชา 730 ล้านลิตร และคลังที่สีซัง 340 ล้านลิตร) ทำเทียบเรือ (ขนาด 100,000-250,000 ตัน) โรงกลั่นน้ำมัน (เอสโซ่ ขนาด 165,000 บาร์เรลต่อวัน และไทยออยล์ฯ 220,000 บาร์เรลต่อวัน) และมีท่อน้ำมันเชื่อมจากศรีราชาไปยังคลังน้ำมันทางเหนือของกรุงเทพฯ (ลำลูกกาและสระบุรี) อีกทั้งกำลังวางท่อเชื่อมจากศรีราชาไปยังระยองเพื่อเชื่อมถึงโรงกลั่นน้ำมันระยองฯ และโรงกลั่นสตาร์ฯ (รวม 2 โรงกลั่นขนาด 300,000 บาร์เรลต่อวัน) ดังนั้นศรีราชาจึงเป็นศูนย์กลางที่จะเชื่อมโยงทั้งจากโรงกลั่นที่ศรีราชาและระยองไปยังผู้บริโภคทุกภาคในประเทศ และสามารถเป็นจุดศูนย์กลางในการนำเข้าส่งออกน้ำมันที่สำคัญของประเทศได้ โดยเฉพาะการส่งออกในกลุ่มประเทศอินโดจีนและจีนตอนใต้

โครงการพัฒนา Strategic Energy Land Bridge (SELB) โดยการวางท่อน้ำมันเชื่อมโยงระหว่างฝั่งทะเลตะวันออก อำเภอลิซล จังหวัดนครศรีธรรมราช และฝั่งตะวันตก (บ้านทับละมุ) อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา มีความสามารถขนส่งน้ำมันได้ประมาณ 0.5-2.0 ล้านบาร์เรลต่อวัน ซึ่งจะช่วยย่นระยะทางขนส่งน้ำมันให้กับภูมิภาคอาเซียนและเอเชียตะวันออก ได้แก่ จีน เกาหลี และญี่ปุ่น และนำกระบวนการค้าที่ได้พัฒนาขึ้นเป็นมาตรฐานสากลแล้วบริเวณศรีราชาฯ มาขยายกิจกรรมเพิ่มขึ้น จากการที่มีน้ำมันดิบมาขนส่งผ่าน และสำรองบริเวณ SELB และกลั่นเป็นน้ำมันสำเร็จรูปในระยะต่อไป ซึ่งในระยะแรกจะเริ่มจากการเป็น Trade Crude และพัฒนาเป็น Trade Product ในภายหลัง

การจัดตั้งคณะกรรมการประสานการพัฒนายุทธศาสตร์ศูนย์กลางพลังงานในภูมิภาค เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมี

ประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรมโดยเร็วที่สุด จำเป็นต้องมีการกำหนดกลไกในการบริหาร ประกอบด้วยคุณวิเศษ จูภิบาล ผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำกระทรวงพลังงาน (อดีตกรรมการผู้จัดการใหญ่ ปตท.) เป็นประธานกรรมการ พร้อมด้วยผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดแนวทาง แผนงานและโครงการ ตามแผนยุทธศาสตร์การปรับประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางพลังงานในภูมิภาค การพัฒนาประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการค้าปิโตรเลียมของภูมิภาค มีหลักสำคัญในการดำเนินการคือ การเสริมการค้าในปัจจุบัน (Complementary) การให้บริการระดับสากล (Service) เพื่อรองรับโอกาสทางการค้าความร่วมมือที่จะเกิดขึ้น (Opportunity) กล่าวคือ

- ศูนย์กลางการค้าปิโตรเลียมในประเทศไทยเป็นการเสริมตลาดการค้าปัจจุบัน ซึ่งเป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาด้านพลังงานของภูมิภาคร่วมกัน กระบวนการค้าที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นจะส่งผลให้ราคาพลังงานลดลง นอกจากนี้การสำรองน้ำมันและเส้นทางการขนส่งน้ำมันที่เพิ่มขึ้นจะช่วยให้เกิดความมั่นคงด้านการสำรองน้ำมันในภูมิภาคนี้ด้วย
- รัฐบาลไทยจะอำนวยความสะดวกในการค้าปิโตรเลียมและผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมี เพื่อให้ผู้ผลิต/จัดท่า ลูกค้า และผู้ค้า สามารถแข่งขันได้ในตลาดสากล
- ประเทศไทยพร้อมที่จะให้บริการเหนือความคาดหมายด้านการค้าสากล

คุณอนนต์ สิริแสงทักษิณ รองกรรมการผู้จัดการใหญ่กลยุทธ์และพัฒนาองค์กร ผู้รับผิดชอบเป็นแกนร่วมกับกระทรวงพลังงาน กำหนดกลยุทธ์และเตรียมความพร้อมในการเปิดศูนย์กลางการค้าปิโตรเลียม ได้กล่าวถึงประโยชน์ของโครงการเพิ่มเติมว่า

“ด้วยภูมิศาสตร์ที่ตั้งของประเทศไทยสามารถเป็นประตูที่เข้าไปสู่อินโดจีนกับจีนตอนใต้ได้ และศรีราชาจะเปิดโอกาสให้ประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาค้าขายผ่านไทยไปสู่อินโดจีนและจีน เป็นมิติทางการค้าที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เป็นการค้าการลงทุนที่มีประสิทธิภาพร่วมกัน และจุดขายอันหนึ่งที่น่าเสนอว่าเรามีความต่างจากสิงคโปร์ หากยุทธศาสตร์การเป็นศูนย์กลางพลังงานในภูมิภาคเกิดขึ้นได้จริงแล้ว จะเป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับทุกฝ่าย โดยเฉพาะในด้านการสำรองน้ำมันใช้ในยามวิกฤติ ทั้งนี้ ในเอเชียตะวันออกเฉียง มีประเทศญี่ปุ่นเพียงประเทศเดียวที่มีความมั่นคงเพียงพอโดยมีสำรองใช้ได้ถึง 160 วัน โครงการนี้เป็นโครงการหนึ่งที่ทำให้ผู้ใช้น้ำมันฝั่งตะวันออกมาร่วมกันสำรองน้ำมัน

In order to ensure the efficient and tangible implementation, **the Steering Committee for Regional Energy Strategy Development** has been appointed as an administrative mechanism. The Committee, chaired by Mr. Viset Choopiban, the Vice Minister of Energy (former President of PTT), and comprised of representatives from related agencies, is empowered to specify directions, plans and projects according to the Strategic Plan for Thailand to be the **“Regional Energy Center”**.

The development of Thailand Petroleum Trading Center (TPTC) is based on the principle of a complementarity to the existing market with international services to accommodate arising opportunities :

- TPTC will complement the current market and will be beneficial to the region by resolving common energy issues. More efficient trading procedures will entail reduced energy costs while oil stockpiling and additional oil transportation route will enhance the security of supply of the region.
- The Thai government is committed to the facilitation of petroleum and petrochemical product trading, to enable suppliers, consumers, and traders alike to have competitiveness as a vital tool in the international market.
- Thailand is ready to provide extraordinary international trading business services.

Mr. Anon Sirisaengtaksin, Senior Executive Vice President for Corporate Strategy and Development of PTT, a core coordinator with the Ministry of Energy in specifying strategies and preparing the inauguration of the TPTC, added, *“The strategic location of Thailand as a gateway to Indochina and South China together with Si Racha Hub will allow our neighboring countries to trade via Thailand to Indochina and South China. This business dimension is a mutual efficient investment and will be a selling point for our differentiation from Singapore. If the Strategic Plan for Thailand to be the **“Regional Energy Center”** is made into reality, it will benefit all parties concerned, especially strategic oil reserve in crisis. In East Asia, Japan is the only country with sufficient security i.e. 160 days of strategic reserve. Through this project, eastern oil consumers will join hands in building their oil reserve. In addition, Thailand can support crude oil*

trading from originally separate purchase to find new buyers. This is because many Middle East countries have no access to the markets in China, Japan or South Korea. This project will, therefore, be a match between sellers and buyers, for mutual benefits and lower oil cost.”

Following the regulation reform by the government, traders will be more attracted while PTT can boost its international trading activities. PTT is expected to increase its trade volume from 600,000 b/d (200,000 b/d domestically and 400,000 b/d internationally) to 1,000,000 b/d in the next 2-3 years. Also, petroleum related industry will be more promoted in the near future.

Furthermore, PTT has procured and supplied approximately 2,700 million cubic feet per day (mmcf) of natural gas and 60,000-70,000 b/d day of condensate. The products value can be maximized through the use as feedstock at petrochemical complex in Rayong province, in which PTT is the major shareholder. Those petrochemical associates and subsidiaries of PTT include Thai Olefins Public Company Limited, National Petrochemical Public Company Limited, and Aromatics (Thailand) Public Company Limited with the combined production of more than one million tons per year of ethylene, propylene, and paraxylene. PTT's third gas pipeline is underway, which will double existing transmission capacity to 5,000 mmcf. In addition, PTT also plans to expand and construct more petrochemical plants, which will enable Thailand to become the regional petrochemical hub.

In addition to the inauguration of Oil Trading Center in Si Racha and the development of SELB in the South, the Thai government also has other important plans e.g. the construction of East West Corridor to Indochina and roads linking to South China, 3,000-km. dual rail track, as well as the laying of petroleum product pipeline to the north and northeast of Thailand, which will be ready to connect with South China, and oil pipeline to Thailand's new international airport. All these projects are the future foundation as a synergy for economic value added and the strategic reserve for the security and prosperity of consumers in the Asia Pacific and producers in the Middle East and Africa.

The new Oil Trading Center in Thailand and the existing one in Singapore can create a synergy for the development of petroleum and petrochemical innovation to generate added economic value to traders, both producers and consumers, in the future.

นอกจากนั้นไทยยังสามารถสนับสนุนการค้าน้ำมันดิบจากเดิมที่ต่างคนต่างซื้อจากตะวันออกกลางหาลูกค้าใหม่ๆ ได้ เพราะหลายประเทศทางตะวันออกกลางไม่สามารถเจาะตลาดจีน ญี่ปุ่น หรือเกาหลีใต้ ซึ่งต้องการเจาะตลาด โครงการนี้สามารถเป็นตลาดจับคู่ระหว่างผู้ซื้อผู้ขายหาประโยชน์ร่วมกัน ซื้อขายกันได้ ได้น้ำมันในราคาที่ถูกลงกว่า”

ในด้าน ปตท. เองนั้น จากการที่รัฐได้ปรับเปลี่ยนกฎเกณฑ์ต่างๆ ในครั้งนี้ จะทำให้มีความคล่องตัวและเกิดแรงจูงใจให้บริษัทต่างๆ และ ปตท. สามารถดำเนินการทำธุรกิจค้าขายระหว่างประเทศเพิ่มขึ้น โดย ปตท. คาดว่าจะสามารถเพิ่มการค้าขายได้อีก 1 เท่าตัวใน 2-3 ปีข้างหน้า จากระดับ 600,000 บาร์เรลต่อวัน (200,000 บาร์เรลต่อวันในประเทศ, 400,000 บาร์เรลต่อวัน ระหว่างประเทศ) เพิ่มเป็นประมาณ 1 ล้านบาร์เรลต่อวัน อีกทั้งจะช่วยให้เกิดการขยายการลงทุนในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับปิโตรเลียมเพิ่มเติมอีกมากในอนาคต

นอกจากนี้แล้ว ปตท. ยังเป็นผู้จัดหาและจัดส่งก๊าซธรรมชาติในระดับ 2,700 ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวัน จัดหาคอนเดนเสทในระดับ 60,000-70,000 บาร์เรลต่อวัน ซึ่งสามารถนำมาสร้างมูลค่าเพิ่มเป็นวัตถุดิบป้อนโรงงานปิโตรเคมีที่จังหวัดระยอง โดย ปตท. ถือหุ้นใหญ่ในบริษัทปิโตรเคมี ได้แก่ บริษัท ไทยโอเลฟินส์ จำกัด (มหาชน), บริษัท ปิโตรเคมีแห่งชาติ จำกัด (มหาชน) และบริษัท อะโรแมติกส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ซึ่งมีกำลังการผลิตเอทิลีน โพรพิลีน พาราไซลีน รวมมากกว่า 1 ล้านตันต่อปี โดย ปตท. กำลังเร่งขยายระบบจัดส่งท่อก๊าซ เส้นที่ 3 ในอ่าวไทย เพื่อเพิ่มกำลังการจัดส่งก๊าซให้ประเทศเพิ่มสูงขึ้นอีก 1 เท่าตัว (เพิ่มเป็น 5,000 ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวัน) อีกทั้งกำลังเร่งขยายและสร้างโรงงานปิโตรเคมีเพิ่มเติมอีกด้วย ซึ่งจะทำให้ไทยเป็นศูนย์กลางปิโตรเคมีที่สำคัญในภูมิภาค

ยิ่งไปกว่านั้น นอกจากการเปิดศูนย์กลางการค้าน้ำมันที่ศรีราชา และโครงการ Strategic Energy Landbridge (SELB) ในภาคใต้ รัฐบาลยังมีแผนการดำเนินโครงการสำคัญอื่นๆ อาทิ โครงการสร้างถนน East West Corridor เพื่อเปิดทางสู่กลุ่มประเทศอินโดจีน และถนนเชื่อมต่อไปจนถึงประเทศจีนตอนใต้/ระบบรางรถไฟคู่ระยะทาง 3,000 กิโลเมตร นอกจากนี้รัฐบาลยังมีแผนก่อสร้างท่อส่งน้ำมัน (Petroleum Product Pipeline) ไปภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพร้อมที่จะเชื่อมต่อไปยังประเทศจีนตอนใต้ อีกทั้งโครงการก่อสร้างท่อส่งน้ำมันเชื่อมโดยตรงสู่สนามบินนานาชาติแห่งใหม่ ซึ่งทั้งหมดนี้จะเป็นฐานสำหรับอนาคต เพื่อพลังร่วมในการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการสำรองเพื่อความมั่นคง และความมั่นคงให้กับกลุ่มผู้บริโภคทางเอเชียแปซิฟิก และกลุ่มผู้ผลิตทางตะวันออกกลางและแอฟริกา

ตลาดศูนย์กลางการค้าน้ำมันที่จะเกิดขึ้นที่ประเทศไทยและศูนย์กลางการค้าในปัจจุบันที่ประเทศสิงคโปร์ จะสามารถสร้างพลังร่วม (Synergy) เป็นศูนย์กลางทางด้านการพัฒนาให้เกิดนวัตกรรมทางด้านปิโตรเลียมและปิโตรเคมี เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในเชิงเศรษฐศาสตร์ให้กับกลุ่มประเทศผู้ค้าทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคต่อไปในอนาคต